

ОСОБЕНОСТИ НА СКРИПТА КАТО ВИД ТЕКСТ И НЕГОВИЯТ ПРЕВОД ПРИ СУБТИТРИРАНЕ НА ВИДЕО СЪДЪРЖАНИЕ

Ирена Петрова

Резюме: Изследването има за цел да разгледа някои особености на скрипта като вид текст и като обект на превод при субтитриране на видео съдържание. Разгледани са най-вече понятията скрипт, субтитриране като разновидност на аудиовизуалния превод, както и трудностите, които съпътстват процеса на превод на диалогичен текст, предназначен за поставяне във вид на субтитри, интегрирани с видео съдържание.

Ключови думи: аудиовизуален превод; аудиовизуално произведение; аудиовизуален текст; скрипт; субтитриране

DOI: <https://doi.org/10.46687/WXTV2525>

FEATURES OF THE SCRIPT AS TEXT TYPE AND ITS TRANSLATION WHEN SUBTITLING VIDEO CONTENT

Irena Petrova

Abstract: The research aims to examine some features of the script as a type of text and as an object of translation when subtitling video content. The concepts of script, subtitling as a type of audiovisual translation, as well as the difficulties that accompany the process of translation of dialogic text intended to be placed in the form of subtitles integrated with video content, are examined.

Keywords: audiovisual translation; audiovisual work; audiovisual text; script; subtitling

Вниманието на изследователите през последните години е насочено към един специфичен вид преводаческа дейност. Това е преводът на текст, предназначен за дублаж

или за субтитри и вграждането му в аудиовизуално произведение. Когато става дума за вграждане на субтитри, се използва събирателният термин субтитриране. Субтитрирането е процес на добавяне на писмен текст към аудио-визуално съдържание, като филми (сериали, документални филми, анимационни филми), видеоклипове, телевизионни предавания, театрални постановки, като позволява на зрителите да четат превода на диалозите или коментарите на екрана, ако не могат или не искат да слушат звука, или ако не владеят езика, на който е създадено аудиовизуалното произведение. Процесът на субтитриране включва трансформиране на речта в аудиовизуалното произведение, превод на диалозите на желания език и синхронизиране на текста със звука и действието на екрана. Този процес се осъществява чрез специализирани софтуерни програми. Съществуват и онлайн платформи за трансформиране на текст или аудио запис в субтитри, като например <https://www.cockatoo.com/>.

При превод един език на друг (целеви) език и вграждането на преведените субтитри преводачът работи във взаимодействие с други компоненти на аудиовизуалното произведение: сценарий, режисура, монтаж, технически формат и др., като сред тях се нарежда и скриптът. По време на това взаимодействие продуктът – скриптът – на една езикова култура се модифицира, за да се декодират културните кодове и да се транслират на друг език.

Изложение

Прието е преводът на текст в аудиовизуално произведение да се нарича *аудиовизуален превод*, а субтитрирането е една от неговите разновидности. Субтитрирането като вид трансформация има редица специфични функции, като скриптът играе основна роля за езиковия облик на превода, предназначен за визуално и слухово възприемане.

Думата *скрипт* (англ. `Script`) е термин от психологията и означава сценарий, елемент от паметта, „определена схема, в съответствие с която впечатленията се групират в паметта като определено цяло“ [4], като схема на събитие, включващо отделни епизоди. Предполага се, че в паметта знанията са групирани именно под формата на скриптове“.

В науката и обществения живот понятието скрипт се разглежда и интерпретира по различен начин. За първи път то се появява в изследванията на група учени от Йейлския университет под ръководството на Р. Шенк, които смятат, че скриптът вид схема на събитията, фрейм. Р. Шенк е психолингвист, специалист в областта на когнитивната психология и изкуствения интелект. По време на опитите си да обучи компютър да анализира публикации в пресата и да създава политически прогнози, той достига до идеята за скрипта като начин за структуриране на информацията и за предвиждане на поведението на хората. Той предлага използването в образованието на структурирани информационни среди във вид на скриптове, които „имитират реални ситуации с ясно поставени значими цели“ [13].

Теорията на скриптовете се насочва към описанието на автоматизмите, свойствени на човека. Жизненият опит е поставен в центъра и означава знание за това как да се постъпва и как другите ще постъпят в конкретни стереотипни ситуации. Това знание се нарича скрипт, а той сам по себе си е модел на поведение в определени роли [11].

В когнитивната лингвистика скрипт е вид фрейм, една от разновидностите на структурите на съзнанието, която изпълнява определена задача при обработката на естествения език. [3, с. 332]. Е. С. Кубрякова и др. разкриват същността на понятието скрипт в светлината на разбирането за него на Р. Шенк и смятат, че това е „един от типовете структури на съзнанието, вид фрейм, който изпълнява специализирана

задача при обработката на естествения език: първичните ситуации се описват от скрипта като стереотипни редувания на събития“ [7, с. 172]. Скриптът се получава в случаите, когато в паметта (или в текста) се появяват сцени – градивни елементи на скрипта. Отначало събитието е само едно, след това върху него се наслажда друго повествование, което фиксира общите моменти и противоречията [пак там, с. 173–174]. Работейки със скрипт, човекът запълва празнини в не напълно конструирани събития; лица и обекти се допълват с детайли и се вписват напълно в ситуацията, а интерпретаторът трудно може да постави граница между използваното знание и приложените логически операции.

Терминът *културен сценарий* (cultural skript) е въведен от А. Вежбицка, която смята, че „културно обусловени сценарии за това какво може или не може да се каже, какво може или не може да се направи, а също и какво е „добре“ да се говори или прави; ...те са неписаната културна граматика на езиковата общност и представят обективни факти, достъпни за научно изучаване“ [1, с. 467]. Според В. И. Карасик лингвокултурните скриптове са „единици на дискурса ..., които са нормативни предписания, определящи избора на комуникативно поведение в рамките на дадена лингвокултура, материализирани в речеви формули. Най-важните характеристики на лингвокултурните скриптове са действията по стандарт и обусловеността от културните норми“ [6]. Н. Павлова и Н. Паскалев доразвиват идеите на учените и смятат, че „културният скрипт има три страни: стереотипност (поведение по зададен образец), сценарност (алгоритмизация на комуникативното събитие) и прескриптивност (избор на поведенчески ходове в съответствие с ценностите и нормите на културата) [8, с. 99].

В сферата на информационните технологии думата скрипт се използва за назоваване на набор от команди, операции, които предопределят изпълнението на определена

задача, или задачи; тип алгоритъм за изпълнение на определено действие. Скриптът се състои от набор от знаци, цифри, букви за изпълнение на определена операция в компютърното програмиране.

В областта на икономиката и финансите скриптът е поредица от фрази, послания, които използваме, за да структурираме търговска презентация; „сценарий програма, която служи за автоматизация на определена задача, която без сценарий потребителят би извършвал ръчно, използвайки набор от команди“ [9].

От понятийния апарат на психологията, когнитивната лингвистика, информационните технологии, икономиката и финансите думата скрипт преминава в състава на метаезика на социално-хуманитарните науки и изкуствата.

Показателна е така наречената скрипт-теория, разработена от IT-специалисти в областта на изкуствения интелект, но с възможност да се използва в религиозните изследвания. В тях скрипт-теорията е определяна като „контекстно-зависима концепция, която разглежда всяко социално взаимодействие като набор от прости и повтаряеми операции“ [10, с. 79], а скриптът е сценарий на поведението на индивида и се състои от: модел на неговия (на индивида) опит и конструира неговата (на индивида) реалност (пак там).

Появяването на нямото кино мотивира необходимостта от субтитриране и аудиовизуален превод на видео съдържание. Първоначално са използвани така наречените диалогови и пояснителни интертитри – текст, който се появява между сцените с цел пояснение на съдържанието или възпроизвеждащ репликите на актьорите. Субтитрите или дубльорът са представяли смисъла на диалозите в дадена сцена без да ги предават дословно.

С развитието на киното и появяването на първите филми, съпроводени със звук, възниква и необходимостта от

превод на тези филми на чужди езици с цел разширяване на аудиторията. Езиковата бариера се оказва важна пречка за излизането на продукцията на киноиндустрията извън границите на държавата, в която е създадена. Правени са опити да се наемат актьори, носители на различни езици, или репликите да се произнасят от едни и същи актьори на различни езици. Тези опити водят до влагане на значителни финансови средства и те се оказват скъпи и нерентабилни. Равнището на актьорската игра също спада. Затова се налага съдържанието на репликите на героите да се превежда на чужди езици. По тези причини се появява нов вид превод, наречен *аудиовизуален превод*. Той от своя страна използва скрипта във вид на дублаж или на вграждане на субтитри в аудиовизуалното произведение.

В наши дни аудиовизуалният превод с неговите разновидности е най-разпространеният вид предаване на съдържание от един език на друг. Той е насочен към транслиране на текстове, предназначени за аудиовизуално произведение. Обект на аудиовизуалния превод е текстът – скриптът, – възпроизвеждан едновременно с транслацията на видео съдържанието и продукт от дейността на създателите на видео съдържанието – сценаристи, редактори, режисьори на дублажа, компютърни специалисти, актьори. Това означава, че скриптът е колективно произведение, автори са участниците в създаването на филма. Признаци на скрипта са и универсалните за текста черти – насоченост, интертекстуалност, цялостност, членимост, модалност [5, с. 15].

При аудиовизуалния превод се извършва едновременна обработка на езика и на другите кодове в скрипта, предавани чрез аудиовизуалното произведение. Аудиовизуалният текст е мултимодален, полисемиотичен, което усложнява неговото изследване. Той представлява взаимодействие на четири семиотични кода, които взаимодействат помежду си: акустично-вербален (диалози, монолози,

гласове зад кадър, мисли или коментари на героя), акустично-невербален (музикални изпълнения, звукови ефекти, шумове, стрелба, експлозии), визуално-невербален (специални визуални ефекти, екранна графика, движения, изображения, фотографии, кинесика) и визуално-вербален (вмъкнати надписи, интертитри, изображения на букви и цифри, екрани с надписи, новинарски заглавия, етикети на стоки, плакати, рекламни материали и т.н.) [12, 1989]. Информацията, която възприемащият – зрител и слушател – получава, също е мултимодална и полисемиотична. Каналите на възприемане на информация са: акустичен – предаване на думи, саундтрак на аудиовизуалното произведение, специални звукови ефекти, странични шумове, особености на произношението на актьорите и т.н., и визуален – предаване на образи, съпътстващи словесно-акустичните елементи, неverbални средства и писмен текст с надписи, вложени в лентата. Аудиовизуалното произведение въздейства едновременно на слуховите и зрителните анализатори, като предизвиква и поява на нови образи и чувства.

От казаното следва, че текстът, предназначен за аудиовизуално произведение също е видоизменен, а при аудиовизуалния превод се превежда целият комплекс от кодове, изброени по-горе. Задача на аудиовизуалния преводач е да предаде същия смисъл, същото послание, същото емоционално въздействие от оригиналния на целевия език така, че той да звучи достоверно, непринудено и спонтанно на него.

В процеса на създаването и фиксирането във вид на текст на кинематографичния процес и неговия продукт, с цел адекватно езиково представяне на всички канали за информация се използва именно скрипътът. Следователно, скрипътът, е част от предварителната подготовка и последващата обработка на видеоматериала и представлява

дословен запис на текста на езика, на който е създадено аудиовизуалното произведение. Скриптът улеснява достъпа на различни потребители до аудиовизуалното произведение, като предоставя възможност за възприемане от аудитория, която не владее езика, на който то е създадено, като предоставя визуализация на текста на техния език във формата на субтитри или озвучаване във вид на дублаж. Аудиовизуалният превод във вид на писмен текст, вложен в кадрите на аудиовизуалното произведение помага също така на зрители с увреден слух, а във вид на дублаж – на хора с намалено зрение да възприемат адекватно аудиовизуалното произведение, както и аудитория, която изучава целевия език. В своята същност аудиовизуалният превод позволява на зрителя, възприемащ аудиовизуалното произведение в неговата цялост, да бъде подпомогнат в обработката и разбирането му с помощта на аудиовизуалния превод. Тези операции са възможни при условие, че зрителят владее навици за четене и слушане с разбиране, има сформиран лексикален запас на езика, може да възприема синтактични структури, не се влияе от странични шумове (например, захлопващи се врати, шумни големи групи от хора, силна музика, звук от двигател на автомобил, влак, самолет, реч от радио или телевизор и др.), затрудняващи възприемането, както и скоростта на възпроизвеждане на сцените. Споменатите операции и умения са възможни, ако скоростта на четене и на възприемане на бързо сменящи се кадри със субтитри и диалогична реч предавана от дубльори е достатъчно висока. Трябва още да се отбележи, че на разбирането от страна на зрителя при слухово възприятие могат да попречат и артикулационните особености на самите актьори, тихо говорене, шепот, говорене с пълна уста, или опряно оръжие в гърлото. Същите трудности изпитва и преводачът на аудиовизуалното произведение, ако не разполага с оригиналния скрипт.

Аудиовизуалният превод е процес на трансфер на говоримия или писмения текст от един език на друг и се различава от писмената или устната преводаческа работа, тъй като включва и форми на взаимодействие с визуални елементи като картини, графики или видеоклипове и звук. В структурно отношение скрипът е съставен от реплики, които тематично и логически са свързани помежду си, съпроводени от визуално съдържание.

Някои от основните особености на аудиовизуалния превод включват:

- възможност за комбиниране на различни типове медии – аудио, видео, текст и графика са обединени за създаване на по-цялостно преживяване за зрителите.

- необходимост от съгласувано превеждане на текст и звук – в аудиовизуалното произведение текст и звук трябва да бъдат съгласувани, за да се осигури ясно и логично възприятие на съдържанието.

- адаптиране на изходния текст в случаите, когато действието или контекстът, в който то се извършва в изходното видео, не съществува, или се възприема по различен начин в културата на носителите на езика на превеждане. Тук задачата на преводача е да предаде ситуацията колкото се може по-близо до оригинала, но и да я направи разбираема и адекватна на целевия език. Следователно, преводачът трябва да осъществи и локализация на аудио и видео съдържанието, като вземе предвид особеностите носителите на езика и културата на носителя на целевия език. По същество може да се каже, че от лингвокултурологична гледна точка локализацията на превода представлява пренос на културния сценарий от оригиналния език на аудиовизуалното произведение на целевия език.

- мултимодалност на текста на превода на аудиовизуалното произведение и пренасянето му (на текста)

в друга езикова култура с помощта на слуховия и зрителния канал на предаване и възприемане на информацията.

Формалната структура на скрипта също е достатъчно сложна. Сценаристите обикновено си изработват собствена структура и обозначения, които са най-добре логически построени и удобни за тях. Използват специално форматиране на текста, абривиатури, полета за бележки, знаци, различни размери и цвят на шрифта, тайминг, някои от сценаристите добавят и така наречената разкадровка на основните сцени на филма.

Скрипт в киното е подробна писмена версия на историята, която сценаристът създава за филм. Той включва диалози, описание на сцени, характерите и психологията на героите, както и развитието на сюжета. От гледна точка на превода работата със скрипта не се свежда само до операцията за транслиране на текста от един език на друг, съхранявайки лингвистичните и емоционално-оценъчните характеристики на съдържанието. Работейки със скрипт преводачът, който е отговорен за подреждането на репликите, произнасяни впоследствие от дубльорите и изпълнител на вмъкването на субтитрите, има за задача:

- да съвмести обемите на оригиналния текст и този на превода;

- да го разположи в кадрите, като спазва всички изисквания на субтитриращата програма (времетраене, време за зрително възприятие на текста и осмислянето му, разположение върху кадъра и т.н.) или да предвиди колко време ще бъде необходимо на дубльора да изговори репликите с приблизително същия темп и да ги синхронизира с тези на езика на оригинала;

- да синхронизира началото и края на произнасяната реплика и да предвиди продължителността на един субтитър, така че той да съвпадне с началото и края на кадъра и др.

Тези изисквания неминуемо водят до изменения в текста на превода, което превръща преводача в съавтор на аудиовизуалното произведение, което от своя страна го добавя към екипа, създава скрипта: сценарист, режисьор, звукооператор, монтажист, художник и т.н. При превод на аудиовизуално произведение големи изменения претърпяват както вербалните, така и невербалните кодове в него и „преводачите трябва да станат изключително чувствителни към всичко, което се случва или не се случва, докато превеждат даден текст, тъй като е добре известно, че преводът е не само междуезиково, но и межкултурно случване“ [14, с. 79].

По време на създаването на скрипта на аудиовизуалното произведение неговият създател (или екипът от създатели) използват възможностите на езиковата компресия, която представлява икономия на езикови средства, и се стремят с по-малко средства да кажат колкото се може повече, превръщайки скрипта в кратък, но пределно съдържателен текст. Аудиовизуалният текст се състои от диалогични единства, речта на автора е пределно минимизирана, в повечето случаи е напълно елиминирана. „Диалогичната реч е процес на речево взаимодействие на двама или повече участници в общуването. В рамките на речевия акт всеки от участниците поред е говорещ (инициатор на общуването – адресант) и слушател (партньор в общуването – адресат)“ [2, с. 143]. В своята същност преводачът работи именно с диалогичната реч на героите, която е адресирана; целенасочена; ситуационно обвързана – те (героите) постоянно сменят ролите си на говорещ и слушащ; експресивна; използват се много невербални средства; допускат се непълни реплики, които се допълват от екстралингвистичния контекст – в случая от визуалното съдържание. Структурата на диалога предполага подбор на езикови средства въз основа на репликата на партньора;

непълни изречения, повторения, употреба на разговорни изрази, жаргонизми, диалектни думи, междуметия, фразеологизми и т.н.

Ще приведем примери, които илюстрират превод на думи и устойчиви изрази от руски на български език.

В сериала от 2017 г. „Наследници“ (бълг. – „Наследници“) още в първата сцена, когато домоуправителят Савелиев търси съседката си Зинаида Степановна и не може да я намери, произнася:

– *У меня дел выше крыши.*

Преводачът има задачата да преведе възможно най-близо до смисъла и посланието на репликата. Тук трудността е в случай, че преводачът не владее достатъчно добре руски език и възприеме репликата буквално. Съществува опасност от буквален превод, който няма никаква връзка със ситуацията и изразяваното значение: *у меня дел выше крыши – работите ми са по-високо от покрива / нещата са по-високо от покрива / нещата отиват през покрива*, вместо *имам много работа / затънал съм до гуша в работа*.

В следващ епизод Савелиев се обръща към престорилата се на мъртва Зинаида Ивановна, която изведнъж се свестява, и казва:

– *Я думал вы того... Этого.*

Очевидно смисълът е, че героят си е помислил, че жената е починала. Преводът на фразата *вы того* би могъл също да е грешен: *вие това* т.е. той е изгубил ума и дума и говори несвързано. В случая, обаче, става дума за израз в руския език, който означава че тя е мъртва. Преводачът трябва да подбере еквивалент, съответстващ на смисъла, например: *предала богу дух / хвърлила тона* и под.

Ще приведем пример на неудачен превод на реплики на герой в сериала „Кухня“ – 5 сезон, 1 епизод. В бара във фоайето на хотел Елеон Една от героините флиртува с носача. Приятелят ѝ, който стои на бара ревнува и се скарва с нея. А барманът казва:

– *Обалдеть! Вы очень круто ссоритесь!*

Преводът в субтитрите е:

– *Да откачиш! Много яко се карате.*

В случая е използван буквален превод на руската дума *обалдеть* – *да откачиш*. Ако се вземе предвид последващата реплика би било по-удачно да се използва думата *страхотно* (или *върхът*), която изказва възхищението на героя от начина, по който се карат момчето и момичето.

Друг пример на абсолютно несъответствие с речта на героя е диалогът между главния готвач и директора на хотела в следваща сцена от същия филм. Главният готвач негодува, че е въведена нова услуга на хотела, при която той трябва да покаже уменията си на гостите в хотелската стая.

Директорът казва:

– *Похвалы моему маркетинговому гению я принимаю после завтрака. – Принимаю похвалу за маркетинговия си гений след закуска.*

Преводът не съответства на смисъла на изказването: *По препоръка на маркетинговия си гений приемам след закуска.*

Следващата реплика на готвача също е преведена неточно:

– *Ты введи новую услугу – управляющий в номер. Наш великолепный управляющий вылизет вам*

*пятици. – Въведи нова услуга – управител в стаята.
Нашият великолепен управител ще ви излекува
вместо изближе петичките.*

Наблюдава се изкривяване на смисъла на посланието на готвача, който е че той трябва да оближе, краката на госта на хотела, т.е. да му се подмаже.

В настоящия материал примерите са приведени в качеството им на илюстрация на трудностите в превод на речта на героите в аудиовизуално произведение. Подробният анализ на всички езикови равнища е материал за по-нататъшни изследвания.

Техническите изисквания за поместване на субтитри – по-често също задължение на преводача също затрудняват работата. Едно от тях е, че необходимостта от синхронизирането на текста на субтитъра с кадъра, в който се произнася съответната реплика/или реплики. В настройките на субтитриращите програми времетраенето (таймингът) обикновено е между 1 500 и 8 000 милисекунди, като субтитърът не може да започва преди или да приключва след завършването на репликата на героя. Освен това оптималното време за възприемане на текста е съобразено със скоростта, с която окото може да го декодира, затова е посочен и максимумът думи в минута – 300. Обикновено това са 16 символа в секунда. Затова са и фиксирани и броят символи на един ред – 43 и броят редове в един субтитър – 2. Фиксирани са и паузите между субтитрите. Минималното време между два субтитъра трябва да бъде не по-малко от 0,25 секунди. Тук трябва да се отбележи, че върху един кадър, ако сцената е по-продължителна във времето, могат да се вложат два и повече субтитъра, но паузите са точно определени – 250 милисекунди. Преимущество на субтитриращия софтуер е възможността за редактиране, както и вграденияноезичен интерфейс с речник. Пример за

възможностите на субтитриращата програма е даден в Снимка 1.

Снимка 1.

Ще приведем пример за неспазване на настройките на субтитриращата програма. На Снимка 2 се вижда неспазване на тайминга.

Снимка 2.

Заклучение

Преводът предполага преодоляване на културни бариери, като предоставя на зрителите възможност да се запознаят с различни културни контексти и перспективи.

Ефективният аудиовизуален превод изисква професионализъм, креативност и внимание към детайлите, технически умения. Аудиовизуалният превод е важен инструмент за пренос на информация и култура, който може да има голямо влияние върху публиката и зрителите. Продуктът на аудиовизуалното произведение е аудиовизуалният текст който е и „културна единица“. Преводачът трансформира и пренася не само езикови единици, но и културен код, който трябва да бъде разбираем и смислен. В крайна сметка той е отговорен толкова, колкото и създателите на аудиовизуалното произведение за адекватното и пълното му възприемане и въздействие върху зрителя.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вежбицкая, А. Речевые жанры. Социальная психолингвистика. Хрестоматия. Москва: Лабиринт. С. 237–249.
2. Дроздова, Е. А. Языковые особенности иноязычной диалогической речи. Culture and Civilization. 2017, Vol. 7, Is. 4A. С. 142–157.
3. Жеребило, Т. В. Словарь лингвистических терминов. Изд. 5-е, испр. и доп. Назрань: ООО «Пилигрим», 2010. 486 с. ISBN 978-5-98993-133-0.
4. Жмуров, В. А. Большая энциклопедия по психиатрии (БЭП). В. А. Жмуров. 2-е изд. Москва: Джангар, 2012. 864 с. URL: <https://books.google.ru/books?id=wwwqDQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> [28.10.2024].
5. Иванова, Е. Б. Интертекстуальные связи в художественных фильмах: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Е. Б. Иванова. Волгоград: 2001.
6. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с. ISBN 5–88234–552–2.
7. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов. Под общ. ред. Е.С. Кубряковой. Москва, 1996. 245 с.
8. Павлова, Н., Паскалев, Н. Речево общуване и културни сценарии (върху материал от поздравите и комплиментите в съвременния български език). Доклади от Международната юбилейна конференция на

Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ (София, 15 – 16 май 2017 година). Част втора. София 2017. С. 99–107.

9. Словарь бизнес терминов (СБТ), 2001.

10. Фолиева, Т. А. Скрипт-теория в религиоведческих исследованиях: поиск оснований. Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. 2013. № 5.

11. Хабаров, В. И., Волежанина, И. С. Цифровые трансформации в профессиональном образовании (на примере подготовки кадров транспорта): монография. Москва: РУСАЙНС, 2020. 207 с. [1] ISBN 978-5-4365-3049-9

12. Delabastita. Translation and Mass-Communication: Film- and T.V.-Translation as Evidence of Cultural Dynamics. Babel, 35(4): (1989). P. 193–218.

13. Schank R. Making minds less well educated than our own. R. C. Schank. Mahwah (N.J.), 2004.

14. Snell-Hornby, M. “The Turns of Translation Studies: New Paradigms of Shifting Viewpoints”, in Benjamins Translation Library, Volume 66. (2006).

ИЗТОЧНИЦИ

1. Кухня, сезон 5 епизод 1. URL: https://www.videoclip.bg/watch/850193_kukhnya-sezon-5-epizod-1-blgarski-subtitri

2. Наследники, 1 серия (2017). URL: <https://ya.ru/video/preview/13750469149543831944>

REFERENCES

1. Vezhbitskaya, A. Rechevyie zhanryi. Sotsialnaya psiholingvistika. Hrestomatiya. Moskva: Labirint. S. 237–249.

2. Drozdova, E. A. Yazyikovyye osobennosti inoyazyichnoy dialogicheskoy rechi. Culture and Civilization. 2017, Vol. 7, Is. 4A. S. 142–157.

3. Zherebilo, T. V. Slovar lingvisticheskikh terminov. Izd. 5-e, ispr. i dop. Nazran: ООО «Piligrim», 2010. 486 s. ISBN 978-5-98993-133-0.

4. Zhmurov, V. A. Bolshaya entsiklopediya po psixiatrii (BEP). V. A. Zhmurov. 2-e izd. Moskva: Dzhangar, 2012. 864 s. URL: <https://books.google.ru/books?id=wwwqDQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> [28.10.2024].

5. Ivanova, E. B. Intertekstualnyie svyazi v hudozhestvennyih filmah: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.19 / E. B. Ivanova. Volgograd: 2001.
6. Karasik V. I. Yazyikovoy krug: lichnost, kontseptyi, diskurs. Volgograd: Peremena, 2002. 477 s. ISBN 5–88234–552–2.
7. Kubryakova E. S., Demyankov V. Z., Pankrats Yu. G., Luzina L. G. Kratkiy slovar kognitivnyih terminov. Pod obsch. red. E.S. Kubryakovoy. Moskva, 1996. 245 s.
8. Pavlova, N., Paskalev, N. Rechevo obschuvane i kulturni stsenarii (v'rhu material ot pozdravite i komplimentite v s'vremenniya b'lgarski ezik). Dokladi ot Mezhdunarodnata yubileyna konferentsiya na Instituta za b'lgarski ezik „Prof. Lyubomir Andreychin“ (Sofiya, 15 – 16 may 2017 godina). Chast vtora. Sofiya 2017. S. 99–107.
9. Slovar biznes terminov (SBT), 2001.
10. Folieva, T. A. Skript-teoriya v religiovedcheskih issledova-niyah: poisk osnovaniy. Vestnik Moskovskogo universiteta. Seriya 7. Filosofiya. 2013. # 5.
11. Habarov, V. I., Volegzhanina, I. S. Tsfrovyye transformatsii v professionalnom obrazovanii (na primere podgotovki kadrov transporta): monografiya. Moskva: RUSAYNS, 2020. 207 s. [1] ISBN 978-5-4365-3049-9
12. Delabastita. Translation and Mass-Communication: Film- and T.V.- Translation as Evidence of Cultural Dynamics. Babel, 35(4): (1989). P. 193–218.
13. Schank R. Making minds less well educated than our own. R. C. Schank. Mahwah (N.J.), 2004.
14. Snell-Hornby, M. “The Turns of Translation Studies: New Paradigms of Shifting Viewpoints”, in Benjamins Translation Library, Volume 66. (2006).

SOURCES

1. Kuxnya, sezon 5 epizod 1. URL: https://www.videoclip.bg/watch/850193_kukhnya-sezon-5-epizod-1-blgarski-subtitri.
2. Nasledniki, 1 seriya (2017). URL: <https://ya.ru/video/preview/13750469149543831944>.

Ирена Петрова

доцент, доктор по педагогика,

Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

гр. Шумен, България

irena.petrova@shu.bg